

DỰ ÁN NÂNG CẤP ĐÔ THỊ VIỆT NAM

ĐỂ BIẾT THÊM THÔNG TIN, TRUY CẬP:
[HTTP://WWW.WORLDBANK.ORG/VIETNAM](http://www.worldbank.org/vietnam)

CÂU CHUYỆN ĐỔI ĐỜI CỦA NGƯỜI NGHÈO ĐÔ THỊ Ở VIỆT NAM

Khoảng 7,5 triệu người tại bốn thành phố lớn của Việt Nam đã trực tiếp và gián tiếp hưởng lợi từ một dự án nâng cấp cơ sở hạ tầng và cải thiện điều kiện sống.

TÓM TẮT

Dự án Nâng cấp Đô thị Việt Nam được triển khai từ năm 2004 đến năm 2014 tại bốn thành phố lớn là Nam Định, Hải Phòng, TP. Hồ Chí Minh và Cần Thơ. Mục tiêu của dự án là giảm nghèo đô thị thông qua chương trình nâng cấp cơ sở hạ tầng (khả năng tiếp cận với đường, nước, hệ thống thoát nước, và đèn đường, trường học, trường mẫu giáo, trung tâm y tế và chăm sóc cộng đồng) và cung cấp vốn vay tín dụng cho những người nghèo sống ở các khu vực có thu nhập thấp. Nguyên tắc chủ đạo của dự án là phương pháp hoạt động có sự tham gia của cộng đồng và tác động để quá trình quy hoạch đô thị nên toàn diện hơn và có thể hỗ trợ người nghèo nhiều hơn.

THÁCH THỨC

Từ sau thời kỳ Đổi Mới đến những năm 2000, mặc dù công cuộc xóa đói giảm nghèo ở Việt Nam đã đạt được nhiều kết quả tốt đẹp nhưng tình trạng nghèo ở đô thị vẫn tăng lên đáng kể, đặc biệt trong nhóm di dân không có hộ khẩu tại thành phố. Họ là những đối tượng nghèo nhất ở các thành phố này. Khả năng tiếp cận với các dịch vụ cơ bản (nước sạch, hệ thống vệ sinh, thoát nước, đèn điện, thu gom rác thải,...) và phúc lợi (nhà ở, quyền sử dụng đất,...) là những minh chứng rõ ràng nhất cho tình trạng bất bình đẳng ở các đô thị. Các khu vực có thu nhập thấp cần phải đối mặt với thách thức do mật độ dân số cao nhưng chất lượng nhà ở lại quá thấp, không có nước sạch và không có hệ thống thoát nước. Người dân ở đây thường phải đối mặt với tình trạng ngập lụt do không có hệ thống thoát nước phù hợp. Tình hình vệ sinh môi trường kém đã gây ra nhiều nguy cơ về sức khỏe và môi trường.

Ở nhiều dự án đô thị trước đó, các hộ nghèo trong các khu vực có thu nhập thấp đã được tái định cư tại các khu dân cư cách xa nơi ở cũ. Điều này đã ảnh hưởng lớn tới nguồn vốn của cộng đồng và tinh thần của các doanh nghiệp. Những nỗ

lực đầu tiên để phân quyền ban hành chứng chỉ về quyền sở hữu và sử dụng đất cho chính quyền địa phương nhưng năng lực của chính quyền địa phương còn hạn chế, vì thế mà tỉ lệ ban hành chứng chỉ quá thấp. Trong khi đó, người nghèo lại khó được tiếp cận tín dụng để nâng cấp điều kiện sống của các hộ gia đình.

GIẢI PHÁP

Dự án Nâng cấp Đô thị Việt Nam có hướng tiếp cận đa ngành nhằm nâng cấp đô thị thông qua gói các hoạt động cải thiện cơ sở hạ tầng bao gồm cung cấp nước sạch, hệ thống thoát nước, tiếp cận với điện, các dịch vụ vệ sinh và quản lý chất thải rắn ở hơn 200 khu vực có thu nhập thấp. Gói hoạt động này được thực hiện theo nhu cầu của từng cộng đồng địa phương. Phương pháp tiếp cận bằng cách nâng cấp cơ sở hạ tầng tại địa phương ở các khu thu nhập thấp (thay vì dẹp bỏ) giúp dự án ít tốn kém hơn và bảo quản tài sản xã hội của các cộng đồng này. Trong quá trình chuẩn bị thực hiện dự án đã tiến hành lập bản đồ về khu vực cư trú của người nghèo để xác định những khu vực tập trung đông người nghèo (có ít nhất 40% hộ trong diện nghèo). Những cộng đồng này chiếm 50% - 70% trong số 40% hộ có thu nhập thấp nhất ở những thành phố này.

Dự án đã giới thiệu phương pháp tích hợp để làm việc với người nghèo ở đô thị với sự tham gia tích cực của cộng đồng và sự hợp tác chặt chẽ giữ các ban quản lý dự án (PMU) và dân cư tại khu vực trong quá trình xác định, thực hiện và đánh giá các hợp phần của dự án. Cộng đồng đã tích cực tham gia vào quá trình thiết kế và thực hiện dự án. Người dân đã tham dự rất nhiều hội thảo và giám sát quá trình nâng cấp cơ sở hạ tầng ở chính khu dân cư của mình. Người dân cũng bỏ công bỏ sức và góp đất để cải thiện khả năng tiếp cận ở những khu vực cần nâng cấp. Tổng số tiền và đất mà cộng đồng đóng góp đã lên tới 30 triệu đôla.

Dự án cũng giải quyết được vấn đề về đảm bảo sở hữu đất nhờ quá trình xây dựng năng lực cho các cơ quan nhà

nước có liên quan nhằm đảm bảo tất cả các hộ trong các khu vực cần nâng cấp nhận được giấy chứng nhận quyền sở hữu và sử dụng đất.

Chương trình tín dụng vi mô do Hội Phụ nữ thực hiện cũng đã hỗ trợ cho các hộ gia đình có thu nhập thấp trong nhóm 40% hộ có thu nhập thấp nhất ở các thành phố này (không chỉ trong các khu vực dự án bao phủ). Chương trình đã hỗ trợ vốn để nâng cấp nhà ở hoặc phát triển kinh tế, nhằm giảm áp lực do thiếu tín dụng.

KẾT QUẢ DỰ ÁN

Dự án đã mang lại những kết quả tích cực cho đời sống của người dân nghèo ở thành thị, chủ yếu tập trung ở một số khu vực cụ thể của các thành phố lớn. Dự án cũng đã thành công trong việc lồng ghép các khu vực trước đây kém phát triển vào chung một cảnh quan của cả thành phố và biến các cộng đồng này thành những khu vực sôi động.

Đến nay, hơn 200 khu vực có thu nhập thấp đã được nâng cấp, mang lại lợi ích trực tiếp cho hơn 2,5 triệu người nghèo ở đô thị. Việc nâng cấp cơ sở hạ tầng chủ chốt cũng sẽ mang lại lợi ích cho thêm 5 triệu người dân.

Khoảng 500 km trong hệ thống thoát nước và 580 km đường đã được nâng cấp để tăng cường khả năng tiếp cận, giảm tình trạng ngập lụt và cải thiện điều kiện môi trường ở các cộng đồng nghèo.

Trong những khu vực này, 30.000 hộ gia đình đã được đầu nối nước sạch trực tiếp để sử dụng và 550.000 hộ gia đình đã có hệ thống thoát nước trực tiếp.

Hơn 51.000 các khoản vay vi mô là dành cho hộ nghèo để cải thiện chất lượng nhà ở và 44.000 các khoản vay vi mô khác là hỗ trợ tạo công ăn việc làm, tạo thu nhập cho đối tượng hưởng lợi. Những khoản vay này trực tiếp hướng tới những đối tượng thuộc nhóm 40% người nghèo nhất của cả thành phố, không chỉ giới hạn ở những quận/huyện trong dự án, với tỷ lệ chi trả lên đến gần 100%.

Chương trình Nâng cấp Đô thị Quốc gia đã được phát triển từ dự án này và được Thủ tướng Chính phủ Việt Nam phê duyệt năm 2009.

“CON NGỒ NHỎ CỦA CHÚNG TÔI TRƯỚC ĐÂY RẤT HẸP VÀ BẨN NHUNG NHỜ CÓ DỰ ÁN MỞ RỘNG MẶT BẰNG NGỒ MÀ BÂY GIỜ XE CỬU HÓA VÀ XE CẤP CỨU CÓ THỂ VÀO ĐẾN TẬN CỦA NHÀ. BÂY GIỜ KHU VỰC NÀY ĐÃ SẠCH HƠN RẤT NHIỀU VÀ NGƯỜI DÂN Ở ĐÂY ĐỀU RẤT HÀI LÒNG. KỂ TỪ NGÀY KHU VỰC NÀY ĐƯỢC NÂNG CẤP LÊN, GIA ĐÌNH CHÚNG TÔI KHÔNG CÒN PHẢI LO LẮNG GÌ VỀ CHỖ Ở. CHÚNG TÔI CÓ NHIỀU THỜI GIAN ĐỂ LÀM ĂN VÀ CHĂM SÓC GIA ĐÌNH HƠN. CẢ NHÀ AI CŨNG VUI VẺ”

Ông Nguyễn Văn Tư
Phường 4, Quận 6, Thành phố Hồ Chí Minh

ĐÓNG GÓP CHO DỰ ÁN

Ngân hàng Thế giới đã đóng góp cho dự án 382 triệu đôla Mỹ thông qua tín dụng từ Hiệp hội phát triển Quốc tế (IDA), cơ quan cấp vốn vay ưu đãi cho các nước nghèo nhất. Quỹ Phát triển Nhân lực và Chính sách của Nhật Bản (PHRD) cũng đóng góp 4.84 triệu đôla Mỹ cho các hoạt động tăng cường năng lực.

Chính phủ Việt Nam cũng đã đầu tư 140 triệu đôla Mỹ vốn đối ứng cho dự án này.

Người dân địa phương đã góp đất và tiền mặt, giá trị lên tới 30 triệu đôla Mỹ.

HƯỚNG TỚI TƯƠNG LAI

Thành công của dự án đã khuyến khích Chính phủ Việt Nam xem xét thúc đẩy hơn nữa các hoạt động nâng cấp đô thị và đến năm 2009, Thủ tướng đã phê duyệt Chương trình Nâng cấp Đô thị Quốc gia (NUUP). Trong chương trình NUUP, Ngân hàng Thế giới đã phê duyệt Dự án Nâng cấp Đô thị thứ hai cho khu vực Đồng bằng sông Cửu Long và dự án này bắt đầu được thực hiện vào tháng 8 năm 2012. Một Chương trình Quốc gia về Phát triển Đô thị dựa vào kết quả ở các tỉnh miền núi phía Bắc cũng đã được phê duyệt tháng 6 năm 2014. Chương trình này đã áp dụng các nguyên tắc hoạt động của NUUP trong quá trình nâng cấp các khu vực có thu nhập thấp ở bảy thành phố miền núi.